Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Директор Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

"__" _____2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПРАКТИКУМ: СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В КРАЇНАХ ЄС

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни за вибором

ННІ: «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ігор МАТЮШЕНКО, д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

_____ Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» підготовки магістрів за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями), спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Практикум: Соціальне підприємництво в країнах ЄС» є формування у студентів на основі досвіду країн ЄС необхідних знань і практичних навичок для організації власного соціального бізнесу (підприємництва) в Україні або отримання роботи у такому бізнесі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є :

- визначення поняття «соціальне підприємництво», його особливостей та відмінностей від традиційного бізнесу;
- проведення аналізу організаційно-правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні;
- проведення вибору перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС;
- вивчення процедури створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні;
- аналіз фінансових аспектів діяльності та джерел фінансування соціального підприємництва;
- вивчення аспектів і технологій управління соціальним бізнесом;
- визначення соціальної ефективності та публічної звітності соціального бізнесу.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
3-й	
Лекції	
11 год	-
Практичні, семінарські заняття	
22 год.	
Лабораторні заняття	
Не передбачені	
Самостійна робота	
57 год.	
в т.ч. індивідуальні завдання	

Не передбачені

1.6. Перелік компетенцій, що формує дана дисципліна:

- *формування наступних загальних компетенцій*:
ЗК 2(1). Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 3(2). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- *формування наступних спеціальних (фахових) компетенцій*:
СК 1(1). Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.
СК 3(1). Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
СК 5(1). Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.
СК 7(1). Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
СК 8(1). Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
ФК 2(2). Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.
ФК 4(2). Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.
ФК 7(2). Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.
ФК 8(2). Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін

1.7. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:
ПРН 2 (1). Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
ПРН 11(1). Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.
ПРН 14(1). Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем
ПРН 3(2). Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.
ПРН 7(2). Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.
ПРН 9(2). Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

ПРН 13(2). Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальних дисциплін Економіка України, Мікроекономіка та макроекономіка, Країнознавство, Світова економіка/Міжнародна економіка, Економіка підприємства, Управління зовнішньоекономічною діяльністю, Міжнародні економічні відносини, Міжнародне публічне і приватне право, Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів.

2. Тематичний план навчальної роботи

Тема 1. Поняття «соціальне підприємництво», його особливості та відмінності від традиційного бізнесу.

Причини виникнення соціального підприємництва. Співвідношення поняття «соціальне підприємництво» з такими поняттями як «підприємництво», «бізнес», «соціально відповідальне підприємство», «корпоративна соціальна відповідальність», «третій сектор», «соціальна економіка», «солідарна економіка», «неприбуткові організації», «неприбуткові підприємства та установи», «непідприємницькі товариства», «неурядові організації», «громадські об'єднання (організації)», «некомерційні організації», «організації громадянського суспільства», «волонтерські організації». Проблеми та дискусійні питання вживання різноманітної термінології щодо форм соціального підприємництва в різних країнах. Особливості та відмінність соціального підприємництва від традиційного бізнесу. Принципові відмінності соціальних підприємств та соціального підприємництва в країнах ЄС та Україні. Підходи до класифікації організацій соціального підприємництва в різних країнах. Критерії віднесення соціальних підприємств та соціального підприємництва до організацій «третього сектора» і соціальної економіки.

Тема 2. Аналіз організаційно-правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні.

Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціального підприємництва та «третього сектора». Сільськогосподарські, споживчі, кредитні, страхові, житлові, енергетичні та інші види кооперативів, їх особливості. Кооперативи споживачів та кооперативи підприємців, їх класифікація. Міжнародний кооперативний рух. Асоціації, взаємні товариства, фонди та організації «громадянського суспільства» як суб'єкти соціального підприємництва і «третього сектора». Соціальні підприємства та соціально-відповідальні підприємства як форма соціального підприємництва. Переваги і недоліки різних організаційних форм соціального підприємництва.

Тема 3. Вибір перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС.

Приклади та напрями діяльності соціального бізнесу. Аналіз окремих кейсів успішного соціального бізнесу в країнах ЄС. Аналіз окремих кейсів успішного соціального бізнесу в Україні. Критерії розробки напрямків ефективного власного соціального бізнесу. Розробка бізнес-плану.

Тема 4. Процедура створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні.

Формування ініціативної групи. Процедура проведення установчих зборів. Підготовка документів до державної реєстрації. Процедура державної реєстрації, постановки на облік у податкових та інших державних органах. Особливості створення різних організаційних форм соціального підприємництва - кооперативів, громадських організацій, спілок, асоціацій та приватного соціального бізнесу.

Тема 5. Фінансові аспекти діяльності та джерела фінансування соціального підприємництва.

Власний капітал і залучені кошти, вибір їх оптимального співвідношення. Діяльність за собівартістю та самоокупність. Особлива роль прибутку в організаціях «третього сектора» та неприбуткова природа діяльності. Прибуток як мета діяльності і як засіб для досягнення іншої мети – принципова різниця. Використання прибутку для суспільних та громадських потреб. Фонди соціального бізнесу. Додаткові джерела фінансування. Пошук грантів. Співвідношення економічних та соціальних вимірів діяльності.

Тема 6. Різноманітні аспекти і технології управління соціальним бізнесом.

Демократична природа управління та членства в організаціях «третього сектора» та соціального бізнесу. Загальні збори як вищий орган управління. Принцип «один член – один голос» та його значення. Виборність представницьких органів управління. Підзвітність органів управління та контроль за їх діяльністю. Наглядові ради та особливості їх діяльності. Командна робота, розподіл обов'язків. Критерії оцінки роботи. Проектний менеджмент.

Тема 7. Соціальна ефективність та публічна звітність соціального бізнесу.

Особливості публічної звітності соціального бізнесу. Показники соціальної ефективності. Міжнародне соціальне підприємництво та участь у міжнародних соціальних проектах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин денна форма, 2м					
	Усього	у тому числі				
		л	практ.	лаб	інд	ср
Тема 1. Поняття «соціальне підприємництво», його особливості та відмінності від традиційного бізнесу.	10	1	2			7
Тема 2. Аналіз організаційно-правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні	10	1	2			7
Тема 3. Вибір перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС	15	2	4			9
Тема 4. Процедура створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні	15	2	4			9
Тема 5. Фінансові аспекти діяльності та джерела фінансування соціального підприємництва.	15	2	4			9
Тема 6. Різноманітні аспекти і технології управління соціальним бізнесом	10	1	2			7
Тема 7. Соціальна ефективність та публічна звітність соціального бізнесу	15	2	4			9
Усього годин	**90**	**11**	**22**			**57**

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин денна
1-2	Поняття «соціальне підприємництво», його особливості та відмінності від традиційного бізнесу.	2
3-4	Аналіз організаційно-правових форм соціального підприємництва в ЄС та Україні	2
5-8	Вибір перспективних напрямків діяльності для започаткування власного соціального бізнесу в Україні на основі досвіду країн ЄС	4
9-12	Процедура створення соціального підприємства і його державної реєстрації в Україні	4
13-16	Фінансові аспекти діяльності та джерела фінансування соціального підприємництва.	4
17-18	Різноманітні аспекти і технології управління соціальним бізнесом	2
19-22	Соціальна ефективність та публічна звітність соціального бізнесу	4
	Разом	**22**

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		денна
1	Дослідити і зобразити структурно-логічною схемою відмінності соціального підприємництва від традиційних форм бізнесу.	7
2	Проаналізувати діяльність Міжнародного кооперативного альянсу (International Cooperative Alliance) та прийняті ним міжнародні принципи кооперативного руху.	7
3	Підібрати і проаналізувати окремі кейси успішного соціального бізнесу в країнах ЄС.	9
4	Розробити структурно-логічну схему процедури створення різних організаційно-правових форм соціального підприємства в Україні	9
5	Знайти і проаналізувати фінансову звітність соціального підприємства (неприбуткової організації) і зробити висновки про діяльність і фінансово-майновий стан	9
6	Зробити порівняльний аналіз різних технологій управління соціальним бізнесом	7
7	Розробити показники соціальної ефективності власного проекту соціального бізнесу	9
	Разом	**57**

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Лекція як поєднання словесних, наочних, індуктивних, дедуктивних, пояснювально-ілюстративного методів навчання, бесіди, дискусії.

Практичне навчання як поєднання методу кейсів, проблемного підходу, евристичного, дослідницького та проєктного методів.
Застосування інтерактивних засобів навчання через використання навчальних платформи LMS Moodle та її можливостей, зокрема: інтерактивні технології кооперативного навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, робота в малих групах, діалог, синтез думок, спільний проект, пошук інформації, коло ідей, мозковий штурм, case-метод, метод визначення позиції, відстоювання заданої позиції, порівняння альтернативних позицій, дискусія, дебати.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (**поточний контроль**) здійснюється під час виконання завдань для самостійної роботи – виконання творчого завдання з презентацією. Завданням контролю виконання творчого завдання є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певної теми.
Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:
– відповіді на семінарських заняттях;
– підготовка творчих завдань з мультимедийними презентаціями;
– виконання семестрової роботи (письмова форма заліку).
Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Для складання підсумкового контролю (заліку) обов'язковим є робота протягом семестру і виконання завдань. Без отримання балів протягом семестру і не виконання завдань студент може бути не допущено до складання заліку.
Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу.

Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.
Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку: 2 теоретичних питання – 40 балів (20х2)

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Залік (3 семестр)

<table>
<tr><td colspan="7">Поточне тестування та самостійна робота
Поточний контроль</td><td>Залікова робота</td><td>Сума</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td rowspan="2">40 (мінімум 20)</td><td rowspan="2">100</td></tr>
<tr><td colspan="7">60 (мінімум - 30)</td></tr>
</table>

Т1, Т2 ... Т5 – теми

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять – загалом до 60 балів, з них: активна робота та інформаційні виступи на семінарських заняттях – до 10 балів, підготовка творчих завдань з мультимедийними презентаціями – до 50 балів (2 виступи до 25 балів кожне).

<u>Критерії поточного оцінювання знань студентів:</u>

Інформаційні виступи на семінарських заняттях:

– **8-10 балів –** студент готує інформаційну доповідь в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, активно доповнює хід обговорення проблемних питань.

– **5-7 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури. При викладанні деяких питань студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **3-4 бали–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає відповідь під час усних та письмових виступів, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, не приймає учать в обговоренні проблемних питань, несистемно відвідує заняття.

– **1-2 бали–** студент намагається працювати в рамках теми на семінарських (практичних) заняттях, але не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

– **0 балів –** студент не працює на семінарському занятті або не відвідує заняття.

Підготовка творчих завдань з мультимедийними презентаціями:

– **20-25 балів –** студент активно готує та виступає з творчим завданням з презентацією в рамках теми на семінарських заняттях, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час презентації, глибоко та всебічно розкриває зміст своєї презентації, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, відповідає на питання інших студентів і викладача.

– **15-19 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом на виступі з презентацією, викладає її основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання додаткової літератури. При виступі з презентацією студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **10-14 бали–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом на виступі з презентацією. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування), недостатньо розкриває зміст своєї презентації, допускаючи при цьому суттєві неточності, не може відповісти на питання інших студентів і викладача.

– **1-9 бали–** студент підготував творче завдання. але не виступав з презентацією на семінарському занятті, не володіє навчальним матеріалом, не розуміє теми й не розкрив її зміст.

– **0 балів –** студент не підготував творче завдання і не виступав з презентацією на семінарському занятті або не відвідує заняття.

Студент допускається до підсумкового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 30** балів.

У разі прояву академічної недоброчесності на екзамені студент одержує загальну нульову оцінку.

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні заліку

Підготуйте підсумкове ессе (у форматі одного Word-файлу) на 2 питання:

1) У чому відмінність соціального підприємництва від звичайного (класичного) підприємництва *(20 балів)*

2) У чому особливості кооперативів як форми соціального бізнесу *(20 балів)*

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів:

– **15-20 балів –** студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

– **6-14 балів–** студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. При викладанні деяких питань студенту не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі суттєві неточності та помилки.

– **1-5 бали–** студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає відповідь під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

– **0 бали–** студент не володіє навчальним матеріалом, невзмозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу «Практикум: соціальне підприємництво країн ЄС» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18132

Відповідно, максимальна кількість набраних балів з дисципліни складає **100 балів**.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Матюшенко І. Ю. Дистанційний курс «Практикум: соціальне підприємництво країн ЄС» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18132
2. Pestoff V.A. Third Sector and Cooperative Services an Alternative to Privatization. Co-production and Japanese Healthcare, Routledge, 2021, https://www.researchgate.net/publication/350402715_Chapt_2_Third_Sector_and_Cooperative_Services
3. Проблеми розвитку третього сектора та соціально-орієнтованої економіки в Україні і світі: збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 30 березня 2021 року, 2021. 141 с., ISBN 978-966-192-209-8 https://www.researchgate.net/publication/353047264_THE_THIRD_SECTOR_AND_SOCIAL_ECONOMY_Ukrainian_and_international_experiences
4. Fernández-Guadaño, J., Diez, R.M. Social Entrepreneurship Impact in Ten EU Countries with Supportive Regulations. *J Knowl Econ.* 2024. 15. 10781–10798. https://doi.org/10.1007/s13132-023-01513-4
5. European Commission (2022). Boosting Social Entrepreneurship and Social Enterprise Development in Slovenia. Pact for Skills. URL: https://pact-for-skills.ec.europa.eu/community-resources/publications-and-documents/boosting-social-entrepreneurship-and-social-enterprise-development-slovenia_en?utm_source

6. Euclid Network (2024). European Social Enterprise Monitor 2023–2024. URL: https://socialenterprisemonitor.knowledgecentre.euclidnetwork.eu/
7. European Commission (2024). Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy: improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem. – Executive summary, Publications Office of the European Union, 2024. URL: https://data.europa.eu/doi/10.2826/329807
8. OECD/European Union. Measure, Manage and Maximise Your Impact: A Guide for the Social Economy, Local Economic and Employment Development (LEED), OECD Publishing, Paris, 2024. https://doi.org/10.1787/2238c1f1-en..
9. Nechepurenko, M. Соціальне підприємництво в Україні: сутність та особливості становлення. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. 8(3), 232–235. DOI: 10.36887/2415-8453-2023-3-34.
10. Сабецька Т. (2023). Економічний зміст та історія розвитку соціального підприємництва. *Економіка та суспільство*. 2023. 48. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-48-44.
11. Рамський А. Соціальне підприємництво в Україні: аналіз нормативно-правової бази та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. 58. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-58-50.
12. Hrebeshkova, O., Marynyuk, S., Kondratiuk, K. Social Entrepreneurship as a Strategic Pattern for the Development of the Ukrainian Economy. *Strategy of Economic Development of Ukraine.* 2024. 54. 17–30. DOI: 10.33111/sedu.2024.54.017.030.
13. Мельничук Л. М., Кравченко М. В. Сучасна теорія та практика соціального підприємництва в Україні. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. 2. DOI: 10.32782/3041-1319/2024-2-10.
14. Болдижар С. М., Хохлова І. В. Соціальне підприємництво: інноваційний інструмент вирішення суспільних проблем в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. 5. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.05.55.
15. Гура В. Особливості реалізації державної політики розвитку соціального підприємництва в умовах євроінтеграції України. Аспекти публічного управління/ 2024. 12(4). 19–27. DOI: 10.15421/152444.
16. Мохненко А. С., Кішка І. О., Чмут О. О. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні з урахуванням досвіду Європейського Союзу. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 2. DOI: 10.37634/efp.2025.2.23.
17. Kot L. Social Enterprise Financing Models: Challenges and Opportunities in Ukrainian Realities. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2025. 11(4). 98–105. DOI: 10.30525/2256-0742/2025-11-4-98-105.
18. Прушківська Е. В., Прушківський В. Г., Бондаренко Л. А. Соціальне підприємництво як інструмент соціальної політики: міжнародний досвід та перспективи для України. *Інноваційна економіка*. 2025. № 2. DOI: 10.37332/2309-1533.2025.2.26.

Допоміжна література

1. 70 years of social market economy. URL: https://www.deutschland.de/en/topic/business/social-market-economy-in-germany-growth-and-prosperity
2. Social economy in the EU. Official site. URL: https://www.socialeconomy.eu.org/the-social-economy/

11. Посилання на інформаційні ресурси в мережі Інтернет, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. https://ec.europa.eu/social/main.jsp?pager.offset=0&advSearchKey=socentercountryreports&mode=advancedSubmit&catId=1307&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0 – Соціальні підприємства та їх екосистеми в Європі у розрізі окремих країн. Офіційний сайт Єврокомісії.
2. https://harris.uchicago.edu/academics/programs-degrees/courses/foundations-social-entrepreneurship-winter-2022 - Курс «Основи соціального підприємництва» в Університеті Чікаго (США)
3. https://www.classy.org/blog/social-entrepreneurship-programs-19-universities-paving-the-way/ - курси по соціальному підприємництву в 19 провідних університетах світу
4. https://www.euricse.eu/ - Європейський науково -дослідний інститут кооперативних та соціальних підприємств (Euricse)
5. https://unsse.org/about/ - Міжвідомча робоча група ООН з питань соціальної та солідарної економіки (UNTFSSE)
6. https://www.ashoka.org - Офіційний сайт міжнародної організації соціальних підприємців
7. https://socialenterprise.us - Альянс соціальних підприємців США
8. https://www.schwabfound.org/ Фонд соціального підприємництва ім. Шваба
9. https://www.ica.coop/en - Офіційний сайт Міжнародного кооперативного альянсу (ICA)
10. https://www.ikeasocialentrepreneurship.org/ - Соціальне підприємництво IKEA
11. https://www.coursera.org/courses?query=social%20entrepreneurship – Навчальні курси з окремих аспектів соціального підприємництва
12. http://www.radakmu.org.ua/ Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України
13. http://www.civicua.org Сайт „Громадський простір”
14. http://www.gurt.org.ua Ресурсний центр „Гурт”
15. http://www.lawngo.net Портал „Юрист НГО”
16. http://www.ccc.kiev.ua Творчий центр „Каунтерпарт”
17. http://www.ufb.org.ua Український форум благодійників
18. http://www.intellect.org.ua Мережа аналітичних центрів України